

Film z 1999 roku pt. Pan Tadeusz który za chwile obejrzymy, nie jest tylko zwyczajnym, polskim filmem obyczajowo- historycznym. Jest to ekranizacja jednego z najznamienitszych poematów w dziejach Polski, książki, której pierwszych wersów dzieci uczą się w szkole na pamięć, która czytał niemal każdy Polak, a jeśli nie, to przynajmniej orientuje się on w jej treści. Dlatego dla lepszego zrozumienia filmu konieczne jest parę słów o historii Polski i o samym autorze dzieła.

Poemat Pan Tadeusz- czyli Ostatni Zajazd na Litwie to historia szlachecka napisana wierszem w dwunastu księgach, przez wybitnego, polskiego poete - Adama Mickiewicza.

Dzieło powstało w Paryżu, około 1834 roku, a pomysł poematu zrodził się w wyjątkowo trudnym okresie w dziejach Polski, która w tym czasie właściwie nie istniała w ogóle na mapie świata. Po kolejno 3-ech rozbiorach, dawne, ogromne państwo Polsko-Litewskie, zostało podzielone pomiędzy 3 mocarstwa: Prusy, Austrię i Rosję. Przez ponad 100 lat naród polski trwał w niewoli, ale nigdy nie porzucił myśli i odzyskaniu niepodległości; dlatego wielu wybitnych działaczy, myślicieli i twórców padło ofiarą prześladowania przez zaborców.

Biografia Mickiewicza jest przykładem losów pierwszego pokolenia Polaków "urodzonych w niewoli". Pokolenia romantycznych "zapalców", które po wojnach napoleońskich podjęło trud tworzenia nowego sposobu myślenia o świecie, nowej kultury narodowej, a także nowych form walki o niepodległość. Autor poematu- urodzony na Litwie- we wczesnych latach młodości został za zbyt śmiałą działalność literacką skazany na wygnanie do Rosji, gdzie w środowisku poetów spotkał się m.in. z Aleksandrem Puškinem. Podróżował potem wiele po Europie, ale w 1831 roku, na wieść, że w Polsce wybuchło powstanie skierowane przeciw Rosji, Mickiewicz próbował przedostać się spowrotem do kraju. Wobec niemożliwości powrotu i upadku powstania, dołączył do losu wielu uchodźców, osiadł w Paryżu i związał się aktywnie z wieloma organizacjami emigracyjnymi. Po jego śmierci, ciało sprowadzono do Polski, na zamek wawelski w Krakowie. Dzieła jego, uznane na całym świecie, są nieustannie wznawiane, komentowane i stanowią nieodłączną część naszej najbogatszej historii i kultury.

Zyciorys Adama Mickiewicza ułatwia zrozumienie faktu, że pierwsze sceny filmu odbywają się właśnie nie w Polsce, ale w saloniku francuskim, gdzie poeta w barwnych, wierszowanych słowach, opowiada historię ze swojego dzieciństwa na Litwie. Miejscem wydarzeń jest Soplicowo i jego najbliższa okolica, ziemie litewskie- zamek, dwór i las, leżące na Niemnem. Głównym

watkiem filmu jest historia konfliktu, który sięga roku 1792, kiedy to w czasie wojny polsko-rosyjskiej Rosjanie oblegali zamek magnata- Stolnika Horeszki. Wówczas to, zubożały szlachcic, Jacek Soplica, kierując się chęcią osobistej zemsty, zabija Stolnika. Ruiny zamku zostają przyznane bogatemu krewnemu zmarłego Horeszki, ale brat Jacka Soplicy- Sedzia zarządzający majątkiem, również rości sobie do niego prawa. Stąd rozpoczyna się długi i meczący konflikt i proces. Bohaterem tytułowym jest młody Tadeusz z rodu Sopliców, zakochany w młodziutkiej Zosi, wnuczce zabitego Stolnika. W tym watku miłosnym przeszkadza "polująca na meza", starsza, ale piękna Telimena. Kluczową postacią jednak jest Jacek Soplica- zbrojca Stolnika, a następnie pokutnik i tajny emisariusz, który wobec zbliżających się wojsk napoleońskich, ukrywając się nawet przed własnym synem i bratem, jako ksiądz Robak przygotowuje w Soplícowie zbrojne powstanie przeciw rosyjskiemu zaborcy.

Zawsze uważano, że jest to praktycznie niemożliwe, aby przenieść Pana Tadeusza na ekran filmowy. Jednak podjął się tego twórca dzisiejszego filmu- Andrzej Wajda-który jest jednym z najwybitniejszych polskich reżyserów filmowych, teatralnych i telewizyjnych.. Jest współtwórcą tzw. "szkoły polskiej", ważnego nurtu w rodzinnej sztuce filmowej, dzięki któremu na przełomie lat '50, '60, polska kinematografia stała się sławna w świecie. 3 filmy: Ziemia Obiecana (1974), Panny z Wilka (1979) i Człowiek z Żelaza były nominowane do Oscara w kategorii "najlepszy film zagraniczny". Za Człowieka z Żelaza otrzymał Złotą Palmę na festiwalu w Cannes, a w 1998 roku, Andrzej Wajda otrzymał w Wenecji Złotego Lwa Sw, Marka za całokształt twórczości. Swoim kolejnym filmem Pan Tadeusz, Wajda po raz kolejny udowodnił, że przyznany mu Oskar nie był pomyłką.. Reżyser umiał stworzyć dzieło, które nie jest dokładnym przekładem treści utworu literackiego na język filmu, ale potrafił zachować jego klimat. Ponadto sprawił, że mowa wierszem nie jest postrzegana jako coś nienaturalnego. W filmie bierze udział cała plejada polskich gwiazd. Daniel Olbrychski (Gerwazy), Andrzej Seweryn (Sedzia soplica), Grazyna Szapolowska (Telimena), Marek Kondrat (Hrabia) i mnóstwo innych. Wielu również określa rolę Jacka Soplicy, granego przez Bogusława Linde, jako jego największe osiągnięcie. Przychylna krytyka przypadła również młodym aktorom- Michałowi Zebrowskiemu (Tadeusz) i młodziutkiej debiutantce Alicji Bachledzie-Curus (Zosia).

Pan Tadeusz to próba utrwalenia obrazu kraju pogodnych lat dzieciństwa, przeznaczone dla ludzi, którzy czasem, podobnie jak my, tęsknią do cudownych czasów i miejsc, które ciągle istnieją w naszej pamięci. Mamy nadzieję, że oglądany film, wspaniała gra aktorów, piękne

*sceny krajobrazowe, przemowia dzis nie tylko do Polakow, ale do wszystkich tutaj zgromadzonych w taki sposob, ze juz za tydzien 24-go wrzesnia bedziemy mogli sie spotkac jeszcze raz, aby dokonczyc jego ogladanie. Bo jest to film wartly aby go zobaczyc i przezyc-
posmiac sie, zobaczyc i wzruszyc.*

Zapraszamy.

Asia Wizner